

КЗВО КОР Академія мистецтв імені Павла Чубинського

ПЦК «Фортепіано і концертмейстерство»

ОП «Фортепіано»

Курсова робота

з дисципліни Історія фортепіанного виконавства

РОБЕРТ ШУМАН: ПРОГРЕСИВНІ ПОГЛЯДИ

НА ФОРТЕПІАННЕ МИСТЕЦТВО

ЯК ВИХОВАННЯ МУЗИКАНТА

Виконала студентка II Ф-НО курсу

МАРІЯ ОЛЕФІРЕНКО

Викладач: **ЛЮДМИЛА ОЛЕКСАНДРІВНА ІВАНЬКО**

ЗМІСТ

ВСТУП.	3
РОЗДІЛ 1 Роберт Шуман: творчий портрет композитора	4
1.1 Розвиток творчості	5
РОЗДІЛ 2. Фортепіанна музика Роберта Шумана: цикли мініатюр, типові образи і виразні засоби.	7
2.1 Розвиток художніх прийомів фортепіанних п'єс Роберта Шумана	8
2.2 Музична мова Роберта Шумана.	10
РОЗДІЛ 3. Музично критична діяльність Роберта Шумана	11
3.1 Особливості фортепіанного стилю	12
3.2 Його погляд на фортепіанне мистецтво.	14
ВИСНОВОК.	16
СПИСОК ДЖЕРЕЛ	17

ВСТУП

У нашому світі багато композиторів епохи романтизму, які залишили свій слід у музиці, створюючи захоплюючі твори, що відображають складність людських емоцій та переживань. Одним з найвідоміших представників цієї епохи, чий внесок у розвиток музичного мистецтва неможливо переоцінити, є німецький композитор та піаніст Роберт Шуман. Його творчість охоплює різні музичні жанри, включаючи симфонії, фортепіанні п'єси, камерну музику та вокальні твори.

Роберт Шуман майстерно поєднував емоційну глибину з технічною майстерністю, його твори часто втілюють духовне життя, контрасти явищ та романтичну натуру. Завдяки своїм оригінальним підходам до композиції, Шуман залишається одним із найшановніших композиторів у світі класичної музики, впливаючи на наступні покоління митців.

Метою курсової роботи дослідити життя та творчий шлях відомого піаніста Роберта Шумана. Визначити його відмінність від інших композиторів та вплив його творів на сучасний світ. Розкрити особливості фортепіанного стилю та його погляд на фортепіанне мистецтво. Більше дізнатися про музичну мову композитора. Оцінити його вплив на композиторів майбутнього покоління. Показати яким було його ставлення до музики інших композиторів епохи романтизму. Зрозуміти його точку зору по відношенню до виконання фортепіанної музики тої епохи.

РОЗДІЛ 1. Роберт Шуман: творчий портрет композитора.

Роберт Шуман – німецький композитор, піаніст, музичний журналіст, критик, диригент, громадський діяч. Основоположник нового жанру – фортепіанний цикл.

Його батько був інтелігентною людиною. Мати – була не досить здоровою психічно. Тому, така атмосфера не могла не вплинути на майбутнього композитора – він ріс замкненим і недовірливим хлопчиком.

В 6 років Роберта віддали в приватну школу Дьонера. В 7 років він став учнем відомого органіста Йогана Кунтша. А в 1819 році почувши на концерті гру Ігнаца Мошелеса вирішив, що хоче стати професійним музикантом. Але батьки були проти. В 16 років Шуман починає писати вірші, а також роман і трагедії.

Творчим успіхом була музика Шумана до драматичної поеми «Манфред» Байрона. У 4 симфоніях композитора планують світлі, життєрадісні настрої. Велика частина творів Шумана є цикли з невеликих п'єс, зв'язаних між собою і утворюючих сюжетну-психологічну лінію. В основному його твори пов'язані з традиціями німецької музики. Не дивлячись на це увійшов до історії музики як один з найсміливіших новаторів.

Своїми творами подолав засилля класичних застарілих форм. Музика його була новаторським експериментом в той час, але більшості сучасників такий експеримент не був зрозумілий.

Роберт Шуман заснував дивовижний «Новий музичний журнал» в Лейпцигу 1834 року. І протягом 10 років був редактором, видавцем і основним автором цього журналу. Формула статей була дуже дивовижною, незнайомою, і незвичайною як звикли люди бачити. Не сумовиті міркування,

а різні листи, щоденникові записки, сценки з життя, та навіть діалоги. Це було різноманіття, яке цікаво розглянути і запам'ятається надовго.

1.1 Розвиток творчості

Шуман маючи індивідуальний гарний художній смак, знаходив поетичні порівняння, що в читачів складалося враження, начебто вони читають і в водночас чують цю чарівну музику, яка так і ллється в серце і душу, затагуючись в потайні глибини. Час від часу в статтях Шуман писав не від свого справжнього ім'я, а від імен героїв які були вигадані їм – Флорестана, Евзебія й Раро. Персонажі показували сторони особисті сторони композитора. Флорестан – мова була гаряча і груба, жарти їдкі. Евзебій – мрійливий поет, який натхнений бажаннями. Раро – спокійний і тихий, цінитель мистецтва.

Шуман вірив що існує «Дависдбунд». Це був духовний союз музикантів. Який в перекладі з німецького означав «Давидово братерство». І вже з цього можна було зрозуміти, що Шуман думав що засновника звали Давид, біблійний цар, який відстоюючи, боровся за віру й волю свого народу з племенем філістимлян. Племя філістимлян – древній народ, що населяє приморську частину Ханаана.

У 1831 році Шуман написав декілька чудових справжніх шедеврів. Новелети, Дитячі сцени, і Крейслериана. Про один з цих шедеврів ми як раз і розглянемо.

Новелета- невелика розповідь, інструментальна музична п'єса. Назву запозичив в 1838 р. Шуман.

Новелети op21, 8 новелети для фортепіано Шуман. Музичні твори з поетичною назвою «Новелети» вперше зустрічаються в творчості Роберта Шумана. Були написані весною 1838 року – час творчого підйому. Шуман майстер парадоксальних зіставлень.

Ніжну кантилену, обрамлену енергійно-німецькими контурами жвавого маршу першої новелети, змінює віртуозна друга. Повна гумору та пульсуючої енергії сьома новелета скерцо – є найяскравішою протилежністю четвертій співучому дуету мелодії з басовим голосом, що розповідає про щось суто особисте і потаємне.

Завзятий танець у народному дусі з колоритними картинками «селянського весілля» шоста відтіняє попередню п'єсу помпезний полонез із вкрапленими в нього ліричними та жартівливими сценками. Шуман то чує «голоси здалеку» то малює «дику, фантастичну гру тіней» .

РОЗДІЛ 2. Фортепіанна музика Роберта Шумана: цикли мініатюр, типові образи і виразні засоби.

Фортепіанна музика Роберта Шумана відзначається великою виразністю, глибокою емоційністю та оригінальністю. Вона включає в себе цикли мініатюр, які відображають різні образи та настрої.

Одним з найвідоміших циклів мініатюр Шумана є «Карнавал», що складається з 21 коротких п'єс. Кожна п'єса представляє різний образ або характер, включаючи різні маски карнавалу. Цілю і змістом якою була боротьба з рутиною, з змішаністю в мистецтві і житті.

Шуман ще називав «Карнавал» «мініатюрними сценами на 4-х нотах» . Звуки, взяті в різній послідовності та комбінаціях, утворюють подобу теми, що лежить в основі кожної п'єси.

Усі номери «Карнавалу» виконують роль варіацій. Разом з тим як тема, тобто як самостійно виражена і закінчена думка, вона ніде не викладена і, отже, як основний музичний образ і джерело подальшого розвитку не існує. Тематичне ядро розчиняється у яскравому індивідуальному матеріалі окремих номерів; в результаті цей мотив хоча інтонаційно і об'єднує «Карнавал», все ж таки не сприймається як тема, а окремі сцени «Карнавала» — як варіації.

У композиційному відношенні «Карнавал» — шедевр композиторської майстерності. Стрункість і гармонійність цілого поєднуються з бездоганною обробкою всіх деталей, блискучою дотепністю та винахідливістю.

Інший відомий цикл - «Сцени з дитячого життя», що складається з 13 мініатюр. Ці п'єси відображають різні аспекти дитячого світу, від радісних ігор до тихих моментів задуми.

Пізніше він розповів, що музичні мініатюри були створені не для дітей, а для дорослих щоб нагадати їм про щасливе безтурботне дитинство.

Ще одним типовим образом у фортепіанній музиці Шумана є контраст між двома характерами, які він називав «Еузебіус» (спокійний, задумливий) та «Флорестан» (бурхливий, енергійний). Ці два образи часто зустрічаються в його творах, створюючи динамічний контраст.

Виразні засоби, які використовував Шуман, включають динамічні контрасти, різноманітність темпу, використання педалі для створення резонансу та глибини звуку, а також використання різних артикуляцій для передачі різних настроїв та емоцій.

2.1 Розвиток художніх прийомів фортепіанних п'єс Шумана.

Роберт Шуман був одним з найвидатніших композиторів романтичної епохи, і його внесок у розвиток фортепіанної музики неможливо переоцінити. Він розробив ряд художніх прийомів, які вплинули на подальший розвиток жанру.

1. Циклічність: Шуман часто використовував циклічну форму в своїх фортепіанних п'єсах. Це означає, що він створював цикли мініатюр, кожна з яких мала власну тему, але разом вони створювали цілісну композицію. Це дозволяло Шуману створювати багатопланові твори, в яких кожна частина відіграє важливу роль.

2. Контраст: Шуман часто використовував контраст між двома характерами або настроями в своїх п'єсах. Це дозволяло йому створювати динамічні та емоційно насичені твори.

3. Ліричність: Шуман відомий своїми ліричними п'єсами, в яких він використовував мелодію для вираження глибоких емоцій. Його музика часто відзначається великою виразністю та емоційною глибиною.

4. Використання символів: Шуман часто використовував символи в своїх п'єсах, що дозволяло йому передавати складні ідеї та емоції. Наприклад,

він використовував образи «Еузебіуса» та «Флорестана» для вираження контрасту між спокійними та бурхливими емоціями.

5. Інноваційність: Шуман був відомий своєю інноваційністю. Він експериментував з формами та структурою своїх п'єс, створюючи нові та оригінальні музичні форми.

2.2 Музична мова Роберта Шумана

Музична мова Роберта Шумана відрізняється глибокою емоційністю, ліричністю та виразністю. Він використовував музику як спосіб вираження своїх внутрішніх переживань, емоцій та думок, які торбували деякий період його життя, а саме самогубство сестри та смерть його улюбленого композитора Шуберта, Шуман часто використовував контраст між двома характерами або настроями в своїх п'єсах, що дозволяло йому створювати динамічні та емоційно насичені твори.

Шуман також був відомий своєю інноваційністю. Він експериментував з формами та структурою своїх п'єс, створюючи нові та оригінальні музичні форми. Його музика часто відзначається великою виразністю та емоційною глибиною, а також використанням циклічної форми, що дозволяло йому створювати багатопланові твори.

РОЗДІЛ 3. Музично критична діяльність Роберта Шумана.

Роберт Шуман був не тільки видатним композитором, але й активним музичним критиком. Він був одним з засновників та головним редактором музичного журналу «Neue Zeitschrift für Musik» (Новий журнал для музики), який виходив у Лейпцигу з 1834 по 1844 роки.

Шуман використовував цей журнал як платформу для популяризації своїх ідей про музику та музичне мистецтво. Він писав рецензії на нові музичні твори, висвітлював життя та творчість композиторів, а також висловлював свої думки про музичну освіту та культуру.

Шуман був відомий своєю критичною поставою до музики, яка, на його думку, не відповідала високим естетичним стандартам. Він критикував банальність та поверховість в музиці, виступав проти комерційної спрямованості музичного мистецтва.

Водночас Шуман активно підтримував молодих талановитих композиторів. Він був одним з перших, хто визнав геніальність Йоганнеса Брамса, а також активно пропагував творчість Фредеріка Шопена, Гектора Берліоза та інших композиторів.

Таким чином, музично-критична діяльність Роберта Шумана мала великий вплив на розвиток музичної культури XIX століття.

3.1 Особливості фортепіанного стилю

Фортепіанний стиль Роберта Шумана відрізняється великою експресивністю, емоційною насиченістю та багатством мелодичних ліній. Він використовував широкий діапазон музичних форм, включаючи сонати, концерти, етюди, прелюдії та фуги.

Особливо важливим елементом в його фортепіанному стилі є використання контрасту. Шуман часто протиставляв різні музичні ідеї, теми та настрої, створюючи тим самим динамічну та драматичну музичну структуру.

Шуман також відомий своїм використанням симфонічного стилю в фортепіанній музиці. Він розглядав фортепіано як інструмент, здатний відтворювати широкий спектр звуків та емоцій, і використовував його для створення багатогранних музичних образів.

Ще одною важливою особливістю фортепіанного стилю Шумана є його використання ліричних, поетичних мелодій. Він мав унікальне вміння створювати мелодії, що відразу захоплюють увагу слухача своєю красою та виразністю.

Всі ці особливості роблять фортепіанний стиль Роберта Шумана неповторним та впізнаваним, а його музику - однією з найважливіших частин світового музичного спадку.

1. Роберт Шуман був не тільки композитором, але й видатним музичним критиком. Він заснував журнал «Neue Zeitschrift für Musik», де публікував свої рецензії та есе.

2. Роберт Шуман мав дуже бурхливе особисте життя. Він був закоханий в Клару Вік, дочку свого учителя фортепіано. Однак її батько був проти їхнього шлюбу, і вони змогли одружитися тільки після того, як вона досягла повноліття.

3. Роберт Шуман був дуже емоційною людиною і часто страждав від депресії. Він навіть двічі намагався вчинити самогубство.

4. Роберт Шуман був одним з перших композиторів, які використовували літературні твори як натхнення для своєї музики. Він часто використовував поезію та прозу в своїх композиціях

5. Композитор створив багато музики для дітей. Він вважав, що музика повинна бути доступною для всіх, незалежно від віку.

6. В останні роки свого життя Шуман страждав від психічних розладів і був госпіталізований в психіатричну клініку, де й помер у 1856 році.

3.1 Його погляд на фортепіанне мистецтво

Роберт Шуман вважав фортепіано одним з найважливіших інструментів в музиці. Він був переконаний, що фортепіано може відтворити широкий спектр емоцій і відчуттів, що робить його ідеальним інструментом для вираження глибоких почуттів.

Шуман створив багато фортепіанних творів, включаючи сонати, концерти, етюди та п'єси для дітей. Він також був одним з перших композиторів, які створили циклічні фортепіанні твори, в яких кожна п'єса є частиною більшого цілого.

Шуман вважав, що фортепіанне мистецтво повинно бути доступним для всіх, і він присвятив багато часу навчанню і популяризації фортепіанної музики. Він також був одним з перших, хто визнав важливість технічних вправ для розвитку вмінь гри на фортепіано.

В цілому, погляд Шумана на фортепіанне мистецтво був дуже прогресивним для його часу, і він зробив значний внесок у розвиток цього жанру.

Роберт Шуман не був професійним вчителем у традиційному розумінні цього слова. Він був відомим композитором, піаністом та музичним критиком. Однак, його внесок у музичну педагогіку не можна недооцінювати. Шуман створив багато музичних творів, які використовуються для навчання гри на піаніно, включаючи «Альбом для молоді», який він написав спеціально для своїх дітей

Шуман вважав, що музична освіта повинна бути цілісною і гармонійною. Він наголошував на важливості розвитку технічних навичок, але також вважав, що музикант повинен мати глибоке розуміння музики, її історії та теорії. Шуман вважав, що музика повинна викликати емоції та відчуття, і це було ключовим елементом його педагогічного підходу.

Шуман також був відомий своїми інноваційними підходами до навчання. Він розробив ряд вправ для піаніно, які були спрямовані на розвиток певних технічних навичок. Ці вправи були включені в його «Школу піаніста», яка залишається популярною серед студентів піаніно.

Все це свідчить про те, що Шуман був вчителем, який наголошував на важливості глибокого розуміння музики, розвитку технічних навичок та емоційного зв'язку з музикою.

ВИСНОВОК

Роберт Шуман був відомий не лише як композитор, але й як викладач та педагог. Він відкрив свою власну музичну школу у Лейпцигу разом із своєю дружиною Кларою Шуман, яка також була видатною піаністкою. Ця школа стала важливим центром музичної освіти та розвитку молодих музикантів.

Шуман відомий своїм інноваційним підходом до навчання музики. Він прагнув розвивати у своїх учнів не лише технічні навички, але й вміння виразно виражати емоції через музику. Він підкреслював важливість розвитку музичного вираження та індивідуального стилю кожного учня.

Шуман був відомий своєю турботою про своїх учнів, він став для багатьох з них не лише вчителем, але й другом та радником. Багато з його учнів стали відомими музикантами та композиторами, що свідчить про великий вплив, який він мав на їхнє мистецтво.

Отже, Роберт Шуман був не лише талановитим композитором, але й видатним педагогом, який віддавав велику увагу розвитку музичних здібностей своїх учнів та сприяв їхньому творчому росту

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Кацал Дмитро «Роберт Шуман» / Реферат. Львів 2023 рік
URL : <http://library.dudaryk.ua/ua/>
2. Елліот Джонс «Роберт Шуман» / Стаття. м.Каліфорнія
2022 рік URL : <https://ukrayinska.libretexts.org/>
3. Національна наукова бібліотека. // Стаття «Лірик коротких
миттєвостей» Одеса 2020 рік
URL : https://odnb.odessa.ua/view_post.php?id=2831
4. Тищенко Олена «Роберт Шуман: музика, наспівана янголами» /
Стаття Київ 2023 рік URL : <https://neuronews.com.ua/ua/>